

STANSES AV NORSK LOV? Paragraf 112 i Grunnloven gir oss og våre etterkommere rett til et levelig klima, og det er ikke noe som kan sikres bare i Norge, mener jusprofessor Beate Sjøfjell. Her fra Statoils oljesandprosjekt i Leismer, Canada.

FOTO: ØYVIND HAGEN/STATOIL

Grunnlovens lange arm

Grunnlovens paragraf 112 hindrer Statoils oljesandutvinning, hevder jusprofessor Beate Sjøfjell, også når den skjer i Canada.

JONE FRAFJORD
JONE.FRAFJORD@FINANSAVISEN.NO

Jurister og aktivister diskuterte i går hvordan grunnlovens paragraf 112 (tidligere 110b) skal hindre norske selskapers oljesandutvinning i Canada. «Enhver har rett til (...) en natur der produksjonsevne og mangfold bevares. Naturens ressurser skal disponeres ut fra en langsiktig og allsidig betraktning som ivaretar denne rett også for etterlektene,» heter det i paragraf 112.

«Vil det være lettere å gå til sak nå?»
– Ja. Jeg har hele tiden ment at 110b ga klare plikter for staten. Men siden paragrafens tredje ledd på en

så vag måte overlot til staten hvordan det skulle gjøres, har det blitt en kortslutning dit hen at det staten også kunne bestemme om den skulle gjøre det.

Når klimasituasjonen er som den er, er det naturvitenskapelig grunnlag for å si at situasjonen er så dramatisk at her har staten en aktivitetsplikt, mener Sjøfjell: Den må gjøre det som er nødvendig.

Gjelder utlandet

– En kunne tenke seg at staten gjorde så mange andre tiltak at den ikke var pliktig til å gjøre ett konkret tiltak, som å trekke Statoil ut av tjæresand. Men som situasjonen er i dag, og har vært en god stund, så gjør ikke staten noe i nærheten av nok. At staten har en aktivitetsplikt er nå klargjort gjennom paragraf 112, så sånn sett blir det pedagogisk lettere å nå frem med en sak i domstolene.
– Gjelder paragraf 112 ting som

skjer i utlandet?

– Ja. Paragraf 112 gir oss og våre etterkommere rett til et levelig klima, og det er ikke noe som kan sikres bare i Norge.

– Er det uavhengig av hva som måtte være av lovgivning i Canada?

– Ja. Norge kan la være å indirekte være med på et veldig forurensende og klimaødeleggende prosjekt, og det vil igjen være et viktig signal til andre. Argumentet mot er at da går bare andre inn i stedet. Men det forutsetter jo at alt holder seg statisk.

Det er ikke snakk om å anvende paragraf 112 i Canada, men på beslutninger den norske stat som majoritetsaksjonær treffer i Norge, ifølge Sjøfjell.

– Klargjøringen i paragraf 112 sammenholdt med det hver gang forsterkede budskapet fra FNs klimapanel som viser at mesteparten av kjente fossile ressurser må bli liggende under bakken, så mener jeg

MINI-CV

Navn: Beate Sjøfjell.

Født: 1968.

Stilling: Jusprofessor ved UiO.

Bakgrunn: Har selskapsrett og EU-rett som hovedforskningsområder. Argumenterte vinteren 2013 for at aksjonærer bare eier aksjer, ikke selve selskapet som har utstedt aksjene.

Aktuell: Ordstyrer og foredragsholder under seminaret «Grunnlovens miljøparagraf 110b: Fra ord til handling?» ved UiO i går.

det er rimelig opplagt at vi må begynne med å trekke oss ut av de mest forurensende og mest klimaødeleggende prosjektene, som oljesand. Forretningsmessig vil det også være hva som er riktig å gjøre, det viser hele stranded assets-diskusjonen.

– Konsensus om innskjerping

– Er disse tolkningene en konsensusopfatning av gjeldende rett, slik du ser det, eller en rimelig tolkning som kan diskuteres?

VIL TVINGE STATOIL: Staten har juridisk kompetanse til å instruere Statoil til å ligge unna oljesand i Canada, mener Beate Sjøfjell.

FOTO: JONE FRAFJORD

– Jeg mener debatten som har vært om direkte plikter etter 110b, som det har vært noen uklarheter om, nå er avklart gjennom endringene i 112. Men 112 ble jo vedtatt i forgårs, så det er litt tidlig for meg å si hva andre med dette som fagfelt mener om det. Men jeg vil tro utfra de klare forarbeidene at det vil være konsensus om at dette er en innskjerping av at det følger plikter for staten.

– Kan man tolke «produksjonsevne bevares» som at når en utvinner mye olje, må man finne like store reserver å utvinne fra senere?

– Det var kanskje klarere før man moderniserte språket. Det er naturens produksjonsevne som skal bevares, ikke norske oljeselskapers produksjonsevne, sier Sjøfjell.